

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۲۱

شماره چاپ:

۱۳۳۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۲/۱۰

نام دفاتر:

مطالعات زیربنایی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۰۸۰۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۳/۱

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه بهداشت دام و دامپزشکی

بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری صربستان»

مقدمه

همکاری‌های اقتصادی در دنیای امروز بین کشورهای مختلف دنیا اغلب از طریق افراد خصوصی اعم از حقیقی و حقوقی صورت می‌پذیرد و دولت‌ها بیشتر تلاش دارند مکانیسم‌های نظارتی و تشویقی را فعال کرده و با اتخاذ راهکارهایی به تسهیل این مبادلات بپردازند.

موافقتنامه حاضر نیز که در راستای روابط دوستانه و تجاری میان دو کشور ایران و صربستان منعقد شده است در همین مسیر مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. با توجه به مناسبات دو کشور انعقاد چنین موافقتنامه‌ای می‌تواند همکاری بین دو کشور را تسهیل و افزایش دهد.

ضرورت لایحه

تعداد زیادی از بیماری‌های انسان از طریق دام و فرآورده‌های آن منتقل می‌شود، لذا موضوع بهداشت دام و طیور و آبزیان و کنترل بیماری‌های آنها در جهت امنیت غذایی و سلامت جامعه بسیار ضروری است. از روش‌های مهم کنترل، جلوگیری از شیوع بیماری‌ها و برنامه‌ریزی علمی و مدون در پیشگیری بیماری است و از آنجایی که استقلال کامل در تمام این زمینه‌ها برای هیچ کشوری میسر نیست، لذا هر کشوری که بتواند در یک شبکه جهانی از قدرت و توانمندی تصمیم‌گیری بالایی برخوردار باشد مدیریتی توانا در مهار بحران‌ها خواهد داشت و ضمناً تولیدکنندگان داخلی نیز از امنیت بالاتری برخوردار خواهند بود. تبادل اطلاعات فنی و علمی، تبعیت از نظام بهداشت و سلامت در قالب شبکه جهانی، کنترل واردات و صادرات و موضوع قرنطینه، بدون هماهنگی بین کشورهای مختلف غیرممکن به نظر می‌رسد. کشور ایران به علت داشتن فعالیت‌های متعدد دامی و گستردگی آنها در قالب‌های سنتی تا صنعتی، نیاز است که در تمام زمینه‌ها به صورت بسیار فعال وارد شده و از تمامی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های دیپلماتیک استفاده کند.

ارزیابی لایحه

۱. اهداف این تفاهمنامه کنترل، ریشه‌کنی و پیشگیری از بیماری‌ها بوده، در صورتی که درخصوص گسترش مبادلات تجاری در زمینه دام، فرآورده‌های دامی و یا مواد دارویی و بیولوژیکی و مواردی از این قبیل، تصمیماتی اتخاذ نشده است، بنابراین میزان بهره‌برداری و منافع حاصل از این تفاهمنامه بسیار ضعیف است.

چگونگی اجرای این موافقتنامه مبهم بوده و چارچوبی برای دستیابی به اهداف تعیین نشده است. در مواردی که موضوع تفاهمنامه‌ها و یا مصوبات به مسائل مهمی مانند غذا، بهداشت و بیماری‌ها، امنیت جامعه و یا غیره مربوط است ضرورت رسیدگی و اجرایی کردن به موقع آن انکارناپذیر است و گاهی تأخیر در آن امور باعث از دست رفتن فرصت‌هاست. در مورد این تفاهمنامه که در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۸ تنظیم شده است بعد از ۲۲ ماه تأخیر در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۸ در هیئت دولت به تصویب رسیده است. با توجه به همه ضرورت‌هایی که باعث انعقاد تفاهمنامه‌های مختلف از جمله مورد فوق‌الذکر شده است، انتظار می‌رود موافقتنامه‌ای کامل‌تر و جامع‌تر تهیه و تنظیم شود.

۲. در ماده (۱) در بیان دامنه شمول موافقتنامه به «همکاری جهت تسهیل در امر کالاهای مندرج در ...» اشاره شده است که مبهم بوده و نمی‌توان از آن تعهد معینی غیر از تعهد به همکاری که آن هم فاقد حدود و دامنه‌ای مشخص است، استنباط کرد. گنجاندن چنین تعهداتی در موافقتنامه‌های دوجانبه از حیث نشان دادن حسن‌نیت طرفین مثبت است، اما ایرادات و نتایج ناخواسته آن در زمان اختلافات معین می‌شود. ضمن آنکه نمی‌توان از طرف مقابل انتظار انجام تعهد خاصی را در این زمینه داشت. بهتر است چنین مواردی در موافقتنامه‌ها به‌طور شفاف بیان شود.

۳. در ماده (۲) درخصوص تعاریف به «کتاب کد سازمان بهداشت جهانی» اشاره شده است که با توجه به نامشخص بودن این تعاریف اظهارنظر توسط آن چه برای مجلس محترم و چه برای شورای محترم نگهبان امکانپذیر نیست. لذا لازم است این موافقتنامه اصلاح شده و تعاریف مورد نظر در آن گنجانده شوند.

۴. از طرف دیگر در ماده (۲) اصلاحات بعدی کتب کد نیز مطرح است و معلوم نیست آیا شامل اصلاحات آینده نیز می‌شود یا خیر؟ و آیا می‌توان تعرض آن را با ماده (۱۳) خود موافقتنامه رفع کرد یا خیر؟

۵. ماده (۵) معیار واردات و صادرات و گذر کالاهای موضوع موافقتنامه را براساس دستورالعمل‌های بهداشتی مندرج در کتب کد دانسته است. سؤال مطروحه در این خصوص قابلیت اعمال سایر قوانین و مقررات دو کشور در این زمینه است. با توجه به متن موافقتنامه که به‌طور حصری تنها به دستورالعمل‌های کتب کد اشاره شده است به نظر می‌رسد نظر بر عدم اجرای سایر قوانین دو کشور چه قوانین فعلی و چه آتی باشد. چنین امری با ریسک بسیاری برخوردار است و اعطای چنین امتیازی هرچند که متقابل با توجه به روند میزان مبادلات دو کشور شاید علاوه‌بر آنکه به نفع جمهوری اسلامی ایران تلقی نشود، مخاطراتی را نیز در آینده برعهده دارد.

نتیجه‌گیری

موضوع همکاری با کشورهای همسایه در زمینه مواد غذایی و محصولات کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است در این راستا کشور صربستان اگرچه حجم مبادلات تجاری بالایی با کشورمان ندارد ولی با توجه به قرار گرفتن در حوزه کشورهای بالکان ایجاد زمینه همکاری با این کشورها، قابل توجه است. ضمن اینکه در مقابل تهدیدات و محاصره اقتصادی ازسوی کشورهای انحصارطلب و در راستای پدافند غیرعامل گسترش این‌گونه همکاری‌ها یک استراتژی فعال و مؤثر است. بنابراین با توجه به ایرادات حقوقی و ابهامات موجود در این لایحه ضرورت دارد لایحه حاضر اصلاح شده و سپس به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.